

GERECHTSHOF: ANDERE ORGANISATIES FINANCIËEL STEUNEN IS NIET ALGEMEEN NUTTIG

INLEIDING

Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft op 27 september 2022 in een concrete zaak aangegeven dat een ANBI zelf projecten moet uitvoeren. Het enkel financieel steunen van andere organisaties, zonder directe betrokkenheid, is (blijkbaar) in dit geval niet algemeen nuttig. Het Hof lijkt over het hoofd te zien dat door deze strenge eis veel meer ANBI's hun ANBI-status gaan verliezen. Ook legt het Hof de vinger bij niet voldoende onderbouwde reserves. Wat dit allemaal kan betekenen, bespreken we in deze nieuwsbrief.

ANBI-VEREISTEN

Een ANBI moet aan allerlei eisen voldoen. Zo moet een ANBI voor 90% het algemeen nut dienen met haar werkzaamheden. Zij mag bovendien niet te veel vermogen aanhouden. Het is dus zaak voor een ANBI goed na te gaan of zij zich daaraan houdt, omdat anders de ANBI-status kan worden ingetrokken.

ALGEMEEN NUT TOETS

De vraag of een ANBI met behulp van haar werkzaamheden (voldoende) gericht is op het algemeen nut levert in de praktijk geregeld discussie op met de Belastingdienst. In de recente uitspraak van 27 september jl. van Hof Arnhem-Leeuwarden ging het over een ANBI met een religieuze grondslag en doelstelling. De werkzaamheden bestonden kort gezegd uit het ondersteunen van zending, christelijk dienstbetoon en hulpvaardigheid. Hiertoe verleende zij financiële steun, participeerde zij in rechtspersonen met een christelijke en/of humanitaire doelstelling en verstrekte zij leningen aan dergelijke rechtspersonen. In discussie was met name de steun die de instelling verleende aan de bouw van zogenoemde conferentieoorden. Zij voerde de bouw niet zelf uit, maar verleende steun (op aanvraag) door middel van donaties.

Er wordt in de uitspraak geen inhoudelijk standpunt van belanghebbende vermeld over de vraag waarom zij het

algemeen belang zou dienen. De Belastingdienst vindt het verstrekken van gelden aan instellingen die niet zelf rechtstreeks enig algemeen belang beogen (zonder verdere waarborgen), niet algemeen nuttig.

Omdat belanghebbende zelf geen kosten maakte en geen eigenaar was van de betreffende panden, was zij volgens het Hof niet algemeen nuttig. Zij diende slechts op indirecte wijze het belang van de betreffende rechtspersonen. Hiermee volgde het Hof min of meer de redenering en interpretatie van de wet zoals de Belastingdienst die voorstond.

Onze vrees is dat in deze uitspraak middel en doel worden verward. In de praktijk gebeurt dat helaas wel meer. Een al te letterlijke lezing van de uitspraak zou tot de conclusie kunnen leiden dat ANBI's die zelf geen projecten uitvoeren, maar projecten van anderen financieren, mogelijk aanlopen tegen een verlies van de ANBI-status, al dan niet met terugwerkende kracht. Het valt te hopen dat de Hoge Raad deze eventuele onjuiste interpretatie van de wet aan de kant zal gaan schuiven. Duidelijke kaders over het steunen van andere rechtspersonen - ANBI's dan wel niet-ANBI's - ten behoeve van de eigen algemeen nuttige doelstelling zijn uiteraard zeer welkom.

ANTI-OPPPOTEIS

ANBI's moeten ook goed opletten dat ze niet teveel vermogen hebben vanwege de anti-oppoteis. De volledige omschrijving van deze eis is dat een ANBI 'niet meer vermogen mag aanhouden dan redelijkerwijs nodig is voor de continuïteit van de toekomstige voorziene werkzaamheden'. Dan moeten die voorziene werkzaamheden uiteraard verband houden met de doelstelling van de instelling. Vermogen mag slechts aangehouden worden indien dat redelijkerwijs nodig is.

Ten aanzien van de anti-oppoteis oordeelde het hof dat belanghebbende niet (langer) voldoet aan de anti-oppoteis.

Een vermogenstoename is op zichzelf geen probleem. Cruciaal is echter dat de ANBI zelf moet laten zien dat zij vermogen aanhoudt voor een doel dat binnen afzienbare tijd aanleiding geeft tot werkzaamheden. Zo niet, dan verliest zij de ANBI-status.

Relevante omstandigheden die leidden tot het niet voldoen aan de anti-oppoteis waren in deze zaak (onder meer) de volgende: reservevorming zonder dat in de notulen een concreet doel is benoemd; de omschrijving van lopende en toekomstige projecten bleef beperkt tot een korte en algemene omschrijving; en er was geen vastlegging van concrete projecten of enige financiële onderbouwing. Er waren wel plannen om de bouw van conferentieoorden verder te ondersteunen. Omdat er echter geen nadere onderbouwing en concretisering van de aard en omvang van de door belanghebbende te verlenen steun was, kon niet worden gesproken over een doel dat binnen afzienbare tijd aanleiding zou geven tot werkzaamheden.

Op grond van het voorgaande, oordeelde het Hof dat niet (langer) voldaan is aan de ANBI-vereisten en trok derhalve de ANBI-status van de instelling met terugwerkende kracht in.

TEN SLOTTE

Een ANBI moet er dus voor zorgen dat al haar vermogen voldoende wordt onderbouwd. Rechters volgen op dit punt vaak de strenge toetsen van de Belastingdienst. Het aanhouden van algemene reserves of niet cijfermatig onderbouwde andere reserves (bestemmingsreserves), valt dus niet aan te raden. Een ander risico dat steeds meer gaat spelen is de actieve rol die vereist wordt van ANBI's. Dat kan problemen geven bij het financieren van algemeen nuttige projecten van derden. Maar tegelijk kunnen hier, afhankelijk van de situatie, ook oplossingen voor zijn.

Uiteraard adviseren wij u graag over de vraag hoe een ANBI in de praktijk om moet gaan met deze steeds strengere interpretatie van de regelgeving. Wij hopen overigens dat de wetgever snel ingrijpt en ook weer eens regels gaat maken die filantropie faciliteren of bevorderen. Maatregelen die filantropie tegengaan lijken immers langzamerhand de boventoon te gaan voeren.

NEEM VOOR MEER INFORMATIE CONTACT OP MET:

WILBERT VAN VLIET

+ 31 (0) 6 12 22 66 34

w.vanvliet@hvkstevens.com

REMCO KEIJ

+ 31 (0) 6 10 29 69 87

r.keij@hvkstevens.com